

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/40119,ul-Szwai-Jana.html>
29.03.2026, 07:30

ul. Szwai Jana

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa ul. Jana Szwai **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Jan Szwaja ps. *Siekiera* (1904-1943) - działacz komunistyczny, dowódca okręgu miechowskiego komunistycznej GL

Przed wojną był wiejskim nauczycielem i działaczem stalinowskiej konspiracji w ramach Komunistycznej Partii Polski, organizacji podporządkowanej władzom Międzynarodówki Komunistycznej (Kominternu) z siedzibą w Moskwie.

Po wybuchu wojny mieszkał w Uniejowie pod Miechowem. Tam utrzymywał kontakty ze środowiskami komunistycznymi.

Po przywiezieniu z Moskwy przez członków grupy dywersyjnej Marcelego Nowotki polecenia w sprawie tworzenia struktur partii komunistycznej (pod nazwą Polskiej Partii Robotniczej – PPR) Szwaja organizował lokalne komórki PPR oraz bojówki zbrojne GL w okolicach Miechowa i Pińczowa.

Latem 1942 został mianowany „dowódcą okręgu miechowskiego GL”. W 1943 r. utworzył na ziemi miechowskiej kilkunastoosobowy polsko-rosyjsko-żydowski oddział dywersyjny o nazwie „Mnich” (później przemianowany na „Młot”) i został jego dowódcą. W lutym 1943 został ciężko raniony wybuchem granatu, wrzuconego do ziemianki przez jednego z członków oddziału.

We wrześniu 1943 „Siekiera” ponownie stanął na czele komunistycznego oddziału dywersyjnego. Ta i inne grupy GL na ziemi miechowskiej systematycznie napadały okoliczne polskie dwory ziemiańskie, w tym również na dwory wspierające podziemie niepodległościowe. Napadom tym starały się przeciwstawiać oddziały podziemia niepodległościowego. Dochodziło na tym tle do zbrojnych starć, w których uczestniczyli również ludzie Szwai. Po napadzie GL na majątek pod Wodzisławiem 19 grudnia 1943 r. wracająca z akcji grupa dowodzoną przez „Wąskę Ruskiego” została zaatakowana przez polski oddział podziemia niepodległościowego, w wyniku czego część oddziału uległa rozproszeniu.

27 grudnia 1943 r. w wyniku zdrady jednej ze współtowarzyszek Szwaja został zabity w Młodzawach przez żandarmów niemieckich.

